

19.1.2017

Yhtiömalli ratkaisisi liikenneverkon rahoituksen

Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa, että Suomeen perustettaisiin valtionyhtiö, joka vastaisi valtion liikenneverkon riittävästä kunnosta ja pitkäjänteisestä kehittämisestä. Yhtiön toiminta ei olisi riippuvaista valtion taloudesta, vaan kansalaisten ja elinkeinoelämän tarpeista ja tyytyväisyydestä, sanoo liikenne- ja viestintäministeri Berner liikenneverkkoyhtiötä koskevan selvityksen julkaisuutaisuudessa 19. tammikuuta 2017.

- Liikenneverkon rahoitus vaatii uudistamista, sillä valtion varat eivät riitä ylläpitämään, saati kehittämään valtion liikenneverkkoa. Rahoituksen puutteesta johtuen meillä on huomattavan iso korjausvelka, joten tilanne on tuskin kenenkään mielestä hyvä. Nyt tarjolla on parannusehdotus, johon kannattaa suhtautua ennakkoluulottomasti ratkaisuihin pyrkien, sanoo ministeri Berner ja tarkentaa, että yhtiön investoinnit suuntautuisivat valtion liikenneverkkoon pääasiallisesti taajamien ulkopuolelle haja-asutusalueille, eikä kaupunkien katuverkkoihin.

- Liikenneverkon on pystyttävä vastaamaan kansalaisten, yritysten ja yhteiskunnan vaatimuksiin nyt ja erityisesti tulevaisuudessa. Emme voi tänään tietää millaisia palveluja on tarjolla huomenna, mutta voimme luoda edellytyksiä näiden palvelujen syntymiselle, liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner korostaa.

- Emme ole lisäämässä liikenteen kustannuksia, emmekä rajoittamassa tai seuraamassa kansalaisten liikkumista. Ehdotuksemme lähtökohta on, että liikenteen kokonaiskustannukset eivät nousisi ja liikenteen käyttäjillä olisi vapaus valita haluamansa palvelu – olipa se pelkkää tienkäyttöä tai liikenteen palvelupaketti.

- Liikenneverkon kehittämisen taustalla ovat myös energia- ja ilmastostrategia ja liikenteelle asetetut päästövähennystavoitteet. Liikennesektorilla tavoite ei toteudu yksittäisillä toimilla, vaan käyttöön on otettava kaikki keinot. Tarvitaan myös järjestelmätason muutoksia, jollaisia liikenneverkkoyhtiön perustaminen ja liikenneverkon käytöstä perittävät asiakasmaksut olisivat, ministeri Berner kertoo.

Säädely kokonaisuus kansalaisen turvaksi

Yhtiö tuottaisi yhteiskunnalle välttämättömiä palveluita, siksi sen olisi oltava yhteiskunnallisessa ohjauksessa. Eduskunta ohjaisi yhtiötä useammaksi hallituskaudeksi tehtävällä liikenneverkkoselonteolla, jota päivitetäisiin hallituskausittain. Yhtiötä myös säädeltäisiin lailla, valtion omistajaohjauksella ja kannustimilla, jotka ohjaisivat yhtiön toimintaa yhteiskunnan kannalta haluttuun suuntaan. Näin turvattaisiin esimerkiksi yhtiön hallinnoiman tieverkon riittävä ylläpito koko maassa. LVM vastaisi yhtiön omistajaohjauksesta.

Yhtiölle määriteltäisiin lailla ja viranomais määräyksillä liikenneverkon palvelutaso ja kohtuullinen hinnoittelu. Lisäksi yhtiön toiminnan julkisuudesta säädettäisiin lailla siten, että esimerkiksi asiakirjajulkisuus olisi laajempi kuin valtionyhtiöissä. Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi valvoisi toteutumista, mikä ei edellyttäisi isoja panostuksia uuteen viranomaisvalvontaan.

Kiinteät maksut koko maassa - ei ajoneuvojen pakkoseurantaa

Liikenneverkkoyhtiö keräisi tien käytöstä maksun, jolla rahoitettaisiin yhtiön hallinnoiman valtion liikenneverkon ylläpito ja kehittäminen.

Yhtiö tarjoaisi kuluttajille valtakunnallisesti kiinteitä aikaan perustuvia maksuja (esimerkiksi kuukausi- tai vuosimaksu), jotka eivät vaatisi paikannusta.

Tarkoitus on, että jatkossa palveluoperaattorit tarjoaisivat omia liikenteen palvelujaan. Kiinteiden maksujen rinnalla operaattorit voisivat tarjota myös kilometripohjaiseen hinnoitteluun perustuvia paketteja, siinä tapauksessa että kilpailua on riittävästi. Kilometripohjaiset maksut olisivat kuluttajalle valinnaisia ja vaatisivat ajoneuvon paikantamisen, jotta tiedettäisiin liikkuuko ajoneuvo liikenneverkkoyhtiön tiellä vai kunnallisella tai yksityisellä tiellä. Asiakasmaksut peritään yksityisyydensuojan vaarantumatta.

Maksut porrastettaisiin ajoneuvon päästöjen mukaan: suuripäästöisen ajoneuvon maksut olisivat suuremmat kuin vähäpäästöisen ajoneuvon.

Kuluttajalle maksut toisivat selkeyttä oman liikkumisen kustannuksiin ja kuluttaja voisi vaikuttaa omiin liikenteestä syntyviin kustannuksiin.

Parempia väyliä, sujuvampaa liikennettä

Liikenne- ja viestintäministeriö selvitti ministeri Anne Bernerin johdolla mahdollisen liikenneverkkoyhtiön perustamista. Hallitus päätti käynnistää selvitystyön liikenneverkon kehittämisestä huhtikuussa 2016 julkisen talouden suunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Selvityksen perusteella ministeriö ehdottaa, että Liikenneviraston hallinnoima valtion tieverkko siirrettäisiin valtion erityistehtäväyhtiöön vuoden 2018 alusta. Rata- ja vesiväyläverkon osalta jatkettaisiin erillisselvitystä tavoitteena niiden siirtäminen yhtiölle vuoden 2019 alusta.

Yhtiön omistajia olisivat Suomen valtio (65 %) ja maakunnat (35 %). Yhtiön pysyminen valtion omistuksessa turvattaisiin lailla siten, että yhtiön osakkeita saa luovuttaa muille vain eduskunnan suostumuksella.

Yhtiön tehtävänä olisi aluksi valtion tieverkon kunnossapito, korjaukset ja kehittäminen. Yhtiö rahoittaisi toimintansa omalla tulorahoituksella eli liikenneverkon käytöstä kerättävillä maksuilla sekä maltillisella lainanotolla. Tarkoituksena on, että liikenteen käyttäjien kokonaisrasitus ei kasvaisi, koska samalla nykyisiä liikenteen veroja (mm. autovero, ajoneuvovero) alennettaisiin.

Avoin keskustelu ja palaute arvokasta

Ministeriön ehdotus selvitykseksi liikenneverkkoyhtiöstä lähtee vielä laajalle lausuntokierrokselle. Maanantaina 23. tammikuuta avataan kansalaiskeskustelu Ota kantaa -palvelussa, minkä lisäksi palautetta voi antaa sähköpostitse osoitteella live@lvm.fi.

Asiakasmaksuja voi vertailla LIVE-laskurilla osoitteessa <http://www.trafi.fi/live-laskuri>

Parempia väyliä – sujuvampaa liikennettä. Selvitys liikenneverkon kehittämisestä liiketaloudellisesti: Liikenneverkkoyhtiö (Live) (Raportit ja selvitykset 1/2017) ja selvitykseen liittyvät taustaselvitykset ovat luettavissa ministeriön verkkopalvelussa osoitteessa www.lvm.fi (asianumero LVM/810/01/2016).

Ministeriön verkkopalvelusta löytyvät myös tilaisuuden diaesitys, ehdotukseen liittyvät Faktalehdet ja vastaukset yleisimmin kysytyihin kysymyksiin.

Lisätietoja

ylijohtaja Juhapekka Ristola, p. 0295 34 2348, 040 078 8530

ylijohtaja Olli-Pekka Rantala, p. 0295342585, 050 344 3400

ylijohtaja Mikael Nyberg, p. 0295342474, 040 837 8794